

# SPIS TREŚCI

<b>Przedmowa</b> . . . . .	XIX
<b>Wykaz skrótów</b> . . . . .	XXI
<b>1. Organizacja opieki nad noworodkiem w Polsce</b> <i>Ewa Helwich</i> . . . . .	1
1.1. Jak powstał system trójstopniowej opieki perinatalnej – rys historyczny . . . . .	1
1.2. Epidemiologia przedwczesnych urodzeń . . . . .	2
1.3. Noworodki urodzone na granicy zdolności do życia . . . . .	5
1.4. Umieralność noworodków . . . . .	5
1.5. Istotne zmiany w postępowaniu okołoporodowym, które wpłynęły na poprawę przeżywalności dzieci z bardzo małą urodzeniową masą ciała (VLBW) i skrajnie małą urodzeniową masą ciała (ELBW). . . . .	7
1.6. Wnioski wynikające z analiz perinatalnych . . . . .	10
1.7. Kryteria oceny jakości opieki okołoporodowej . . . . .	10
1.8. Co wpływa na rozwój dzieci skrajnie niedojrzałych przy urodzeniu. . . . .	11
1.9. Kryteria oceny opieki rozwojowej. . . . .	13
1.10. Opieka rozwojowa nad dziećmi urodzonymi znacznie przedwcześnie Piśmiennictwo. . . . .	14 17
<b>2. Koalicja dla Wcześniejaka</b> <i>Maria Katarzyna Borszewska-Kornacka, Elżbieta Brzozowska</i> . . . . .	21
2.1. Problemy rodziców wcześniaków . . . . .	21
2.2. Raport European Foundation for the Care of Newborn Infants (EFCNI) . . . . .	22
2.3. Programy edukacyjne dla rodziców wcześniaków . . . . .	23
2.4. Działalność Fundacji Koalicja dla Wcześniejaka . . . . .	27
2.4.1. Cele Fundacji. . . . .	27
2.4.2. Materiały Fundacji . . . . .	30
2.4.3. Partnerzy Fundacji . . . . .	32
2.4.4. Osiągnięcia Fundacji w dialogu z Ministerstwem Zdrowia . . . . .	34
Piśmiennictwo zalecane. . . . .	35
<b>3. Układ oddechowy u dziecka urodzonego przedwcześnie</b> <i>Wojciech Feleszko</i> . . . . .	37
3.1. Dojrzwianie układu oddechowego . . . . .	37
3.2. Fizjologia oddychania u noworodków . . . . .	38
3.3. Wczesne postnatalne konsekwencje oddechowe przedwczesnego porodu . . . . .	39
3.3.1. Zespół zaburzeń oddychania (RDS) . . . . .	40
3.3.2. Indukcja dojrzwiania płuc u wcześniaków . . . . .	43
3.3.3. Dysplazja oskrzelowo-płucna (BPD) i przewlekła choroba płuc (CLD). . . . .	44

3.3.4. Zakażenie oddechowym wirusem syncytialnym (RSV) – zapalenie oskrzelików . . . . .	50
Piśmiennictwo . . . . .	55
<b>4. Późne problemy kardiologiczne u dzieci urodzonych przedwcześnie</b> <i>Anna Migdał, Maria Miszczak-Knecht</i> . . . . .	57
4.1. Wprowadzenie . . . . .	57
4.2. Nadciśnienie płucne związane z dysplazją oskrzelowo-płucną (BPD-PH) . . . . .	58
4.2.1. Definicja . . . . .	59
4.2.2. Patomechanizm i czynniki wpływające na rozwój choroby . . . . .	59
4.2.3. Diagnostyka i rozpoznanie . . . . .	59
4.2.4. Leczenie . . . . .	61
4.2.5. Rokowanie . . . . .	64
4.2.6. Opieka ambulatoryjna nad dzieckiem z BPD-PH . . . . .	64
Piśmiennictwo . . . . .	65
<b>5. Problemy neurologiczne u dziecka urodzonego przedwcześnie</b> <i>Anetta Jeziorek, Elżbieta Stawicka, Krystyna Szymańska</i> . . . . .	69
5.1. Rozwój ośrodkowego układu nerwowego . . . . .	69
5.1.1. Etap I – neurulacja . . . . .	70
5.1.2. Etap II – rozwój i podział przodomózgowia . . . . .	73
5.1.3. Etap III – proliferacja neuronalna . . . . .	76
5.1.4. Etap IV – migracja . . . . .	79
5.1.5. Etap V – organizacja . . . . .	81
5.1.6. Rozwój mózdzku . . . . .	83
5.2. Uszkodzenia układu nerwowego związane z wcześniactwem . . . . .	85
5.2.1. Spektrum uszkodzenia istoty białej . . . . .	87
5.2.2. Krwawienie około-dokomorowe (PV-IVH) . . . . .	94
5.3. Strategie terapeutyczne . . . . .	100
5.4. Rola badań neuroobrazowych . . . . .	101
5.5. Badanie neurologiczne noworodka z uwzględnieniem odmierności związanych ze wcześniactwem . . . . .	110
5.5.1. Wprowadzenie . . . . .	110
5.5.2. Ocena ogólna . . . . .	111
5.5.3. Ocena ułożenia . . . . .	112
5.5.4. Ocena motoryki spontanicznej . . . . .	113
5.5.5. Szczegółowe badanie głowy . . . . .	114
5.5.6. Ocena napięcia mięśniowego tułowia . . . . .	119
5.5.7. Ocena napięcia mięśniowego kończyn . . . . .	120
5.5.8. Ocena odruchów ścięgniastych i okostnowych . . . . .	120
5.5.9. Ocena odruchów noworodkowych . . . . .	121
5.5.10. Ocena świadomości . . . . .	122
5.6. Odległe w czasie następstwa uszkodzenia układu nerwowego u wcześniaka . . . . .	123
5.6.1. Zaburzenia ruchu i postawy . . . . .	125
5.6.2. Objawy pozamotoryczne . . . . .	126
5.6.3. Deficyty uwagi i zespół nadpobudliwości psychoruchowej (ADHD) . . . . .	128
5.6.4. Zaburzenia funkcji społecznych – całościowe zaburzenia rozwoju . . . . .	129
5.6.5. Zaburzenia rozwoju mowy . . . . .	129
5.6.6. Padaczka . . . . .	129
5.7. Podsumowanie . . . . .	130
Piśmiennictwo . . . . .	131

<b>6. Drgawki noworodkowe (napady padaczkowe) oraz rola badań EEG i aEEG w ich wykrywaniu i prognozowaniu ogólnego stanu noworodka</b>	<i>Hanna Podraza</i>	135
6.1. Napady padaczkowe w okresie noworodkowym – definicja i klasyfikacja		135
6.2. Wskaźnik obciążenia napadami		139
6.3. Przyczyny napadów		140
6.4. Przyczyny napadów u wcześniaków i noworodków donoszonych w kontekście czasu ich wystąpienia		140
6.5. Strategie postępowania		142
6.6. Specyfika napadów u wcześniaków		142
6.7. Rokowanie		143
6.8. Bioelektryczna aktywność mózgu		143
6.9. Definicja napadu noworodkowego w aspekcie elektroencefalograficznym		144
6.10. Rola badań EEG u noworodka		145
6.11. Zespoły padaczkowe z początkiem w okresie noworodkowym		146
6.12. Nieprawidłowy zapis EEG w zależności od etiologii		148
6.13. Wzorce EEG w noworodkowych napadach i padaczkach		149
6.14. Zastosowanie badania aEEG		149
6.15. Perspektywy na przyszłość		151
	Piśmiennictwo	151
<b>7. Długofalowe nefrologiczne konsekwencje wcześniactwa</b>	<i>Marcin Tkaczyk</i>	155
7.1. Wprowadzenie		155
7.2. Dlaczego wcześniactwo może niekorzystnie wpływać na układ moczowy		157
7.3. Przewlekła choroba nerek		158
7.4. Wady wrodzone układu moczowego i nawrotowe zakażenia układu moczowego		161
7.5. Nadciśnienie tętnicze		162
7.6. Wapnica nerek (nefrokalcynoza)		163
7.7. Wskazówki kliniczne dla osób zajmujących się monitorowaniem rozwoju dzieci przedwcześnie urodzonych		165
7.8. Podsumowanie		166
	Piśmiennictwo	167
<b>8. Metabolizm kostny i zaburzenia gospodarki wapniowo-fosforanowej u dzieci urodzonych przedwcześnie</b>	<i>Justyna Czech-Kowalska</i>	169
8.1. Wprowadzenie		169
8.2. Osteopenia wcześniaków		169
8.3. Wielkość ciemączka		175
8.4. Rozmiękanie potylicy		177
8.5. Suplementacja witaminą D		177
	Piśmiennictwo	180
<b>9. Zaburzenia hematologiczne i hemostaza u dziecka urodzonego przedwcześnie</b>	<i>Tomasz Ociepa, Tomasz Urański</i>	183
9.1. Zaburzenia hematologiczne u dziecka urodzonego przedwcześnie		183
9.1.1. Wprowadzenie		183
9.1.2. Niedokrwistość wcześniaków		184
	Piśmiennictwo	197
9.2. Hemostaza u noworodka i dziecka urodzonego przedwcześnie		199
9.2.1. Wprowadzenie		199

9.2.2. Zakrzepica u dziecka urodzonego przedwcześnie . . . . .	205
9.2.3. Krwawienia i inne objawy skazy krwotocznej u dziecka urodzonego przedwcześnie . . . . .	212
9.2.4. Niedobór witaminy K . . . . .	214
9.2.5. Wrodzone niedobory osoczowych czynników krzepnięcia . . . . .	216
9.2.6. Małopłytkowości i zaburzenia funkcji płytek . . . . .	220
Piśmiennictwo . . . . .	226
<b>10. Opieka endokrynologiczna nad dzieckiem urodzonym przedwcześnie w pierwszych latach życia Aleksandra Antosz, Karolina Skrzyńska, Izabela Michalus, Aneta Gawlik . . . . .</b>	<b>231</b>
10.1. Wprowadzenie . . . . .	231
10.2. Zaburzenia funkcji tarczycy u wcześniaków . . . . .	232
10.2.1. Wstęp . . . . .	232
10.2.2. Fizjologia tarczycy w okresie płodowym . . . . .	232
10.2.3. Fizjologia tarczycy u wcześniaków . . . . .	234
10.2.4. Przejściowa hipotyroksynemia związana z wcześniactwem (THOP) . . . . .	237
10.2.5. Opóźniony wzrost stężenia TSH mimo niskiego stężenia T4/fT4 . . . . .	238
10.2.6. Przejściowa hipertyreotropinemia . . . . .	240
10.2.7. Zespół niskiego T3 . . . . .	240
Piśmiennictwo zalecane . . . . .	241
10.3. SGA/IUGR . . . . .	242
10.3.1. Definicje . . . . .	242
10.3.2. Konsekwencje . . . . .	243
Piśmiennictwo zalecane . . . . .	245
10.4. Trzustka . . . . .	246
10.4.1. Metabolizm glukozy u wcześniaków . . . . .	246
10.4.2. Hipoglikemia . . . . .	247
Piśmiennictwo zalecane . . . . .	251
10.4.3. Hiperglikemia . . . . .	251
Piśmiennictwo zalecane . . . . .	254
10.5. Nadnercza . . . . .	254
10.5.1. Poporodowa funkcja nadnerczy . . . . .	256
Piśmiennictwo zalecane . . . . .	257
10.6. Zaburzenia gospodarki wapniowo-fosforanowej u dziecka urodzonego przedwcześnie . . . . .	257
10.6.1. Zaburzenia przemiany wapnia . . . . .	259
10.6.2. Zaburzenia przemiany fosforanów . . . . .	261
10.6.3. Choroba metaboliczna kości wcześniaków . . . . .	262
10.6.4. Witamina D . . . . .	267
Piśmiennictwo zalecane . . . . .	268
10.7. Zróżnicowany rozwój płciowy . . . . .	269
10.7.1. Definicja . . . . .	269
10.7.2. Klasyfikacja . . . . .	269
10.7.3. Objawy i ocena kliniczna noworodka . . . . .	270
10.7.4. Diagnostyka noworodka . . . . .	272
10.7.5. Wrodzony przerost nadnerczy . . . . .	274
10.7.6. Niezstąpienie jąder . . . . .	276
10.7.7. Podsumowanie . . . . .	277
Piśmiennictwo zalecane . . . . .	277

<b>11. Niedobór masy ciała i wzrostu u dzieci urodzonych przedwcześnie</b>	
<i>Przemko Kwinta</i> . . . . .	279
11.1. Wprowadzenie . . . . .	279
11.2. Definicje ważniejszych pojęć stosowanych w ocenie rozwoju dzieci urodzonych przedwcześnie . . . . .	280
11.3. Czynniki modyfikujące wzrastanie noworodka urodzonego przedwcześnie . . . . .	281
11.4. Pourodzeniowe zahamowanie wzrastania noworodka (EUGR) . . . . .	282
11.5. Ocena wzrastania noworodka urodzonego przedwcześnie. . . . .	283
11.6. Rozwój somatyczny w pierwszych latach życia . . . . .	285
11.7. Żywnienie noworodków urodzonych przedwcześnie po wypisie z oddziału noworodkowego . . . . .	286
11.7.1. Noworodki z grupy małego ryzyka rozwoju zaburzeń wzrastania . . . . .	286
11.7.2. Noworodki z grupy umiarkowanego ryzyka rozwoju problemów żywieniowych . . . . .	287
11.7.3. Noworodki z grupy wysokiego ryzyka rozwoju problemów żywieniowych . . . . .	288
11.7.4. Wprowadzanie pokarmów stałych . . . . .	290
11.7.5. Problemy z karmieniem . . . . .	291
11.7.6. Refluks żołądkowo-przelykowy. . . . .	292
11.7.7. Zaparcia . . . . .	293
11.8. Podsumowanie . . . . .	294
Piśmiennictwo . . . . .	295
<b>12. Immunizacja czynna i bierna u wcześniaków</b>	
<i>Beata Pawlus, Aneta Nitsch-Osuch</i> . . . . .	299
12.1. Wprowadzenie . . . . .	299
12.2. Tworzenie Programu Szczepień Ochronnych . . . . .	300
12.3. Szczepienia ochronne u noworodków . . . . .	301
12.4. Szczepienia ochronne u wcześniaków . . . . .	303
12.5. Szczepienie przeciw krztuścowi, błonicy i tężcowi . . . . .	305
12.6. Szczepienie przeciw zakażeniom wywołanym przez <i>Streptococcus pneumoniae</i> . . . . .	306
12.7. Szczepienie przeciw rotawirusom . . . . .	307
12.8. Szczepienia zalecane . . . . .	308
12.9. Tworzenie indywidualnego planu szczepień . . . . .	310
12.10. Redukcja bólu związanego ze szczepieniem. . . . .	312
12.11. Strategia kokonowa szczepień jako element zapobiegania chorobom zakaźnym . . . . .	313
12.12. Szczepienia wcześniaków w kolejnych latach życia . . . . .	315
12.13. Profilaktyka zakażeń RSV u wcześniaków . . . . .	317
12.14. Problemy z realizacją szczepień ochronnych na oddziałach neonatologicznych . . . . .	320
12.15. Jak rozmawiać z rodzicami o szczepieniach ochronnych? . . . . .	324
12.16. Najważniejsze informacje dla rodziców – przykłady pytań i odpowiedzi . . . . .	326
12.16.1. Szczepienie przeciw WZW typu B . . . . .	327
12.16.2. Szczepienie przeciw gruźlicy (BCG) . . . . .	329
12.17. Kwestie etyczne oraz edukacja zdrowotna z nimi związana. . . . .	333
Piśmiennictwo . . . . .	335
<b>13. Zaburzenia psychiczne u dzieci urodzonych przedwcześnie</b>	
<i>Daria Janowska</i> . . . . .	337
13.1. Wprowadzenie . . . . .	337

13.2. Klasyfikacja DC:0–5™ . . . . .	338
13.3. Ocena kliniczna w okresie niemowlęstwa i wczesnego dzieciństwa . . . . .	338
13.4. Zaburzenia przywiązania . . . . .	340
13.5. Zaburzenia przetwarzania sensorycznego . . . . .	348
13.5.1. Zaburzenie związane z nadreaktywnością sensoryczną . . . . .	349
13.5.2. Zaburzenie związane z obniżoną reaktywnością sensoryczną . . . . .	352
13.5.3. Inne zaburzenie przetwarzania sensorycznego . . . . .	352
13.6. Zaburzenia snu, odżywiania i płaczu . . . . .	353
13.6.1. Zaburzenia snu . . . . .	354
13.6.2. Zaburzenia odżywiania w okresie niemowlęstwa/wczesnego dzieciństwa . . . . .	359
13.6.3. Zaburzenie płaczu w okresie niemowlęstwa/wczesnego dzieciństwa . . . . .	365
13.7. Zaburzenia neurorozwojowe . . . . .	366
13.7.1. Opóźnienie rozwoju psychoruchowego . . . . .	367
13.7.2. Zaburzenia rozwoju mowy . . . . .	370
13.7.3. Rozwojowe zaburzenie koordynacji . . . . .	373
13.7.4. Zaburzenie ze spektrum autyzmu . . . . .	375
13.7.5. Zaburzenie z deficytem uwagi i nadaktywnością (zespół nadpobudliwości psychoruchowej) (ADHD) . . . . .	382
13.7.6. Specyficzne zaburzenie uczenia się . . . . .	387
13.8. Zaburzenia emocjonalne i zaburzenia zachowania . . . . .	388
13.9. Podsumowanie . . . . .	389
Piśmiennictwo zalecane . . . . .	389
<b>14. Późne zmiany w narządzie wzroku u dzieci urodzonych przedwcześnie</b> <i>Marek Prost</i> . . . . .	393
14.1. Wprowadzenie . . . . .	393
14.2. Zmiany w narządzie wzroku u dzieci urodzonych przedwcześnie, u których nie rozwinęła się retinopatia wcześniaków . . . . .	394
14.3. Zmiany w narządzie wzroku u dzieci, u których rozwinęła się retinopatia wcześniaków . . . . .	398
14.3.1. Zmiany w narządzie wzroku u dzieci z retinopatią, u których doszło do samoistnej regresji zmian . . . . .	398
14.3.2. Zmiany w narządzie wzroku u dzieci z retinopatią, u których doszło do regresji zmian w siatkówce po leczeniu . . . . .	399
14.3.3. Zmiany w narządzie wzroku u wcześniaków, u których nie doszło do regresji retinopatii . . . . .	403
14.4. Badanie okulistyczne wcześniaków po 1. roku życia . . . . .	407
Piśmiennictwo . . . . .	407
<b>15. Problemy laryngologiczne u dzieci urodzonych przedwcześnie</b> <i>Lidia Zawadzka-Głos</i> . . . . .	409
15.1. Problemy oddechowe i fonacyjne . . . . .	409
15.1.1. Przyczyny niedrożności nosa i nosogardła . . . . .	409
15.1.2. Stridor krtaniowy . . . . .	415
15.1.3. Afonia i chrypka . . . . .	420
15.1.4. Powikłania pointubacyjne w obrębie nosa i krtani . . . . .	421
15.2. Problemy otologiczne . . . . .	424
15.2.1. Niedosłuch wrodzony . . . . .	424
15.2.2. Program badań przesiewowych słuchu u noworodków . . . . .	425
15.3. Laryngologiczne przyczyny problemów żywieniowych . . . . .	430
15.3.1. Wady jamy ustnej i gardła . . . . .	431

15.3.2. Wady krtani i tchawicy – rozszczepy i przetoki . . . . .	432
Piśmiennictwo . . . . .	433
<b>16. Problemy związane z jamą ustną i zgryzem u dzieci urodzonych przedwcześnie</b> <i>Joanna Janiszewska-Olszowska, Maciej Jedliński, Marta Mazur</i> . . . . .	435
16.1. Wprowadzenie . . . . .	435
16.2. Morfologia podniebienia . . . . .	435
16.3. Wady zgryzu . . . . .	436
16.4. Zaburzenia mineralizacji szkliwa . . . . .	438
16.5. Próchnica zębów . . . . .	441
16.6. Rozwój zawiązków zębów i wyrzynanie się zębów . . . . .	443
Piśmiennictwo . . . . .	444
<b>17. Problemy logopedyczne u dzieci urodzonych przedwcześnie</b> <i>Anna Balicka</i> . . . . .	447
17.1. Wprowadzenie . . . . .	447
17.2. Zaburzenia karmienia wieku dziecięcego . . . . .	448
17.2.1. Objawy pediatrycznych zaburzeń karmienia . . . . .	450
17.3. Rozwój mowy u dzieci urodzonych przedwcześnie . . . . .	450
17.4. Rozwój funkcji pokarmowych u dziecka . . . . .	451
17.5. Rozwój umiejętności komunikacyjnych u dziecka . . . . .	454
Piśmiennictwo . . . . .	457
Piśmiennictwo uzupełniające . . . . .	457
<b>18. Fizjoterapia wcześniaka</b> <i>Aleksandra Pawlikowska-Rachwańska</i> . . . . .	459
18.1. Wprowadzenie . . . . .	459
18.2. Ocena stanu niemowlęcia . . . . .	460
18.2.1. Obserwacja motoryki spontanicznej niemowlęcia w leżeniu na brzuchu i na plecach . . . . .	461
18.2.2. Ocena siedmiu wystandaryzowanych reakcji ułożeniowych . . . . .	462
18.2.3. Ocena wybranych odruchów . . . . .	463
18.3. Trój etapowy system opieki rozwojowej i wspierania rozwoju dziecka . . . . .	465
18.4. Skale oceny poziomu i jakości rozwoju motorycznego . . . . .	467
18.4.1. Ocena globalnych wzorców ruchowych (GMA) . . . . .	467
18.4.2. Test do oceny rozwoju psychoruchowego niemowląt (TIMP) . . . . .	469
18.5. Opieka nad wcześniakiem . . . . .	469
Piśmiennictwo . . . . .	471
<b>19. Rola i zadania lekarza w komunikacji lekarz–pacjent rozszerzony</b> <i>Beata Pawlus, Elżbieta Rechnio-Nowakowska</i> . . . . .	473
19.1. Komunikacja lekarz–pacjent rozszerzony okiem neonatologa . . . . .	473
19.2. Komunikacja lekarz–pacjent rozszerzony okiem psychologa . . . . .	479
19.2.1. Lekarz . . . . .	479
19.2.2. Wcześniak . . . . .	483
19.2.3. Mama wcześniaka . . . . .	484
19.2.4. Tata wcześniaka . . . . .	488
19.3. Podsumowanie . . . . .	491
Piśmiennictwo . . . . .	491
<b>20. Opieka nad wcześniakiem w poradni patologii noworodka z uwzględnieniem opieki chirurgicznej</b> <i>Kalina Plutowska-Hoffmann, Dominika Krakowczyk, Tomasz Koszutski, Iwona Maruniak-Chudek</i> . . . . .	493
20.1. Wprowadzenie . . . . .	493

20.2. Modele opieki ambulatoryjnej nad wcześniakiem . . . . .	493
20.2.1. Poradnie neonatologiczne (poradnie patologii noworodka)	494
20.2.2. Dziecięca opieka koordynowana . . . . .	494
20.2.3. Inne metody opieki. . . . .	495
20.3. Przygotowanie do wypisu . . . . .	496
20.4. Poradnia patologii noworodka . . . . .	498
20.4.1. Przygotowanie do przyjęcia pacjenta . . . . .	498
20.4.2. Interwały wizyt. . . . .	499
20.4.3. Pierwsza wizyta . . . . .	499
20.4.4. Kolejne wizyty – choroby nagłe . . . . .	501
20.4.5. Planowe wizyty konsultacyjne . . . . .	502
20.4.6. Inne tematy poruszane w poradni patologii noworodka. . . . .	511
20.4.7. Problemy z opieką . . . . .	516
20.4.8. Współpraca ze specjalistami . . . . .	518
20.4.9. Współpraca z pediatrą POZ . . . . .	519
20.4.10. Opieka chirurgiczna po wypisie z oddziału intensywnej terapii noworodka . . . . .	519
Piśmiennictwo . . . . .	538
<b>21. Ośrodek wczesnej interwencji</b> <i>Zofia Pakuła, Dorota Szumbarska</i> . . . . .	539
21.1. Wprowadzenie . . . . .	539
21.2. Plany i rzeczywistość . . . . .	539
21.3. Podstawowe potrzeby . . . . .	540
21.4. Trudny początek . . . . .	540
21.5. Potrzeba interdyscyplinarnego wsparcia . . . . .	542
21.6. Pomoc rodzinie to pomoc dziecku . . . . .	543
21.7. Ośrodek wczesnej interwencji . . . . .	544
21.7.1. Warunki współpracy . . . . .	546
21.7.2. Prawa pacjenta. . . . .	546
21.7.3. Oferta terapeutyczna ośrodka wczesnej interwencji . . . . .	547
21.7.4. Kompleksowa diagnoza . . . . .	550
21.7.5. Integracja sensoryczna . . . . .	559
21.7.6. Wiedotrening komunikacji (VIT) . . . . .	560
21.7.7. Rola zabawy w psychoruchowym rozwoju dziecka. . . . .	561
21.7.8. Współpraca zespołu . . . . .	566
Piśmiennictwo . . . . .	567
<b>22. Opieka nad wcześniakiem w hospicjum domowym dla dzieci</b> <i>Agnieszka Jałowska, Robert Śmigiel</i> . . . . .	569
22.1. Wprowadzenie . . . . .	569
22.1.1. Definicje . . . . .	569
22.1.2. Które noworodki mogą skorzystać z opieki hospicjum . . . . .	570
22.2. Formy organizacyjne opieki paliatywnej nad noworodkiem i wcześniakiem w Polsce . . . . .	571
22.3. Zasady opieki wielokierunkowej w hospicjum . . . . .	572
22.4. Kwalifikacja wcześniaka do opieki paliatywnej i rola neonatologa w przekazaniu pacjenta pod opiekę hospicjum dziecięcego . . . . .	573
Piśmiennictwo . . . . .	574
<b>23. Podsumowanie – wcześniak to pacjent wyjątkowy</b> <i>Agnieszka Kordek</i> . . . . .	575
Piśmiennictwo . . . . .	583
<b>Skorowidz</b> . . . . .	585